Ч. 116. Чернівцї, четвер дня 10. жовтня 1895. Рочник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

По виборах до галицкого сойму.

(*Допись зі Львова.*)

В нашій передвиборчій статї (чч. 104—106 „Буковини“) зазначили ми, що в цїлій сегорічній акциї виборчій визначились виразно дезорґанїзация й безпроґрамовість наших і ненаших полїтичних партий. Ми вказали, що наслїдком сеї загальної дезорґанїзациї й безпроґрамовости змоглась сильно польска опозиция, що обхопяла міста й села і глядає собі прихильників навіть серед більшої посїлости. Ся опозиция з'орґанїзувала навіть осібний комітет „краєвий“, т. зв. „людового сторонництва“. Дальше зазначили ми, що і в таборі рускім оклик „не оглядати ся на Львів“ став ся майже загальний, та що супротив сего й польскої опозициї з одної, а супротив дезорґанїзациї та безпроґрамовости з другої сторони, стає ся результат виборів чисто случайним, залежним від місцевих обставин та — від екзекутиви (правительства). Переходячи до поодиноких наших партий зазначили ми, що найбільшу дезорґанїзацию й безпроґрамовість добачаємо у наших „твердих“.

Результат виборів вповнї оправдав наші замітки. „Сторонництво людове“ перевело, взявши вже на увагу деякі сумнїви що-до поодиноких послів, 10—12 своїх кандидатів в західній Галичинї. Що цікавійше: навіть в східній Галичинї, де властиву акцию вела нїби інтелїґенция, перевели селяни трех своїх кандидатів: одного, попираного двома центральними комітетами а поставленого властиво радикалами, Новаковского, і то против кн. Сапіги; другого — цїлком перед вибором незвістного, неставленого й непотверджуваного, случайного (бо ще перед самим вибором виборцї єго не були згідні з собою), Остапчука, против дїдича Федоровича; третого — против свого-ж брата, заслуженого посла-селянина Гурика — Винничука. Всї ті три кандидатури були чисто льокальні, незалежні від центральних комітетів. Вправдї Новаковский вважає ся радикалом, і був потверджений, але поминувши вже, що селяньский радикал зовсїм не то, що „інтелїґентний“, бачили ми при послїдних виборах, що „радикала“ Окуневского попирало правительство (так само польского „людовця“ Жардецкого), радикала Думку потвердив „головний“ комітет, і т. и. і т. и., — отже ішло тут властиво таки о кандидатури льокальні, а комітети центральні могли хиба таких кандидатів приймати до відомости та потверджати, немогучи против них найти та поставити відповідних иньших.

Але й по иньших повітах, де не перейшли кандидатури селяньскі, бачимо дуже замітний рух селяньский. Др. Олесницкий, др. Король і о. Давидяк тілько длятого зібрали так богато голосів, бо представили ся селянам не так яко опозиціонїсти, але більше яко кандидати селяньскі з прикраскою радикальною. Проф. Романчука поминаємо; він вправдї одинокий кандидат чисто „опозицийний“ не льокальний, що держав ся добре, але коли-б не поперте, і то в послїдній хвилинї, москвофілів, був би дістав зовсїм незначне число голосів. Селянин Барабаш одержав 42 (на 101), Дїдоха 47 (на 168; оба против Русина!), проф. Шухевич, дякуючи попертю радикальних селян, 62 (на 170), селянин Мотика (в послїдній хвили) 49, Борович 98 (на 203, против кн. Чарторийского), Микита 35 (на 150), Бережницкий 38 (на 149), Дяків 32 (на 129), Михальчук 61 (на 175, против Русина), Гурик 62 (на 162, против другого селянина), Думка 76 (на 174), Юркевич 58 (против мінїстра). Поминаємо, на кого сї голоси впали: при загальній дезорґанїзациї та безпроґрамовости можна хиба проводирам робити закиди, не селянам і їх кандидатам. Ми всї ті на згаданих кандидатів віддані голоси кладемо на вагу золота; супротив безсильних нарікань на насильства й деморалїзацию є они блискучим доказом здоровля й живучости нашого народа. Ледви в 2—3 повітах не слїдно було властивої акциї. опроче всюди держали ся селяни дуже добре.

Зміж кандидатів інтелїґентних, став-

---

1)

РЕКРУТ.

—o—

(Етноґрафічний нарис.)

В ті днї осїнні, коли рекрути (новобранцї) „рокують“ до своїх полків, можна нераз чи то на двірцях зелїзниць, чи в містах бути сьвідком дуже жалібних сцен. Рекрути, коли не неприродно веселі з похміля, то певно з великим смутком на лици, а їх родичі і знакомі плачуть або виглядають щонайменьше зовсїм невесело. Тяжко їм розлучати ся з новобранцями. Хоть рекрутчина уже довгі лїта істнує, хоч тепер войскова служба далеко лекша і коротша, як давнїйше, а ще наш нарід не привик до неї; плаче, сьпіває жалісні пісні, як давнїйше, коли новобранець майже пропадав для родини.

„Австрийский жовнїр в остатні часи тому більше невдоволений зі своєї служби, нїж російский, *бо єму стало лїпше,* а не гірше — писав справедливо Драгоманов у своїх „Нових українських піснях про громадські справи“. — Кромі сего — каже він дальше — в австрийскій Українї є ще одна причина, від чого там пісні такі неприязні до цїсарскої служби. Там велика частина людий — люди гірскі, Верховинцї (Бойки і Гуцули), а гірскі люди скрізь більше прихильні до волї й жалкують ся на чужинї за своєю стороною. До того Гуцули ще кілька десятків років назад були люди оружні і незвиклі щодня слухати начальства. А в Буковинї то і цїсарский уряд, як взяв єї до себе (в 1775. р.), то мусїв дати людям на 50 лїт волю від рекрутчини. Через те рекрутчина і доси противна Гуцулам, а надто Буковинцям“.

Так поясняє Драгоманов рускі вояцкі піснї, в котрих тілько смутку. Ті піснї рекрутскі майже кождий чув і знає їх; але варто придивити ся їм близше, як они описують особливо дазну рекрутчину, так відмінну від теперішної.

В хронїцї монастиря сатанівского над Збручем, яка находить ся в бібліотецї Осолиньских у Львові під ч. 2106, читаємо в однім місци таке:

Anno 1778. W tym roku w kordonie, od Austryaków zagraniczonym, w pirwszych dniach miesiąca Maja nastąpił nieprakt kowany w Polszcze dotychczas ludzi do woyska zdałych pobór, gdzie w każdey wsi po kilku zabierano parobków i po uczynioney rewizyi względem zdrowia i zdałości każdego różnemi miescami z granic tuteyszych poprowadzono do Węgier etc.

Rok Pański 1779. W tym roku w miesiącu Lutym powtórne w kordonie Austryackim było wybieranie ludzi do woyska zdałych, których każda wieś po kilku oddać musiała nie tylko parobków, ale też ożenionych, a częścią i gospodarzów w niedostatku innych. Zkąd wielki płacz, lament i ucisk nieznośny. Rodzice opłakiwali zabranych synów, żony mężów etc. Wielu nadto gospodarzów, boiąc się podobnego siebie zabrania, porzuciwszy żony, dzieci, gospodarstwo, uciekali na te strone za Zbrucz do kordonu polskiego i poszło to precz w gure ku Pobereżom, Ukrainie etc.

Се написано в хронїцї *монастиря;* очивидно поява така, як рекрутчина, мусїла монаха-лїтописця незвичайно вразити, коли вважав відповідним записати єї в своїй лїтописи. „Великий плач, лемент і гнет нестерпимий“ відбив ся гомоном і о безпечні мури чернечі і там заставив уважного чоловіка призадумати ся. Вже-ж бо поява була незвичайна, коли жінкам забирали їх мужів, а дїтям батьків, коли господарі втїкали зі своєї батьківщини в чужину, щоби тілько не попасти в рекрути... Рекрутом був би пішов кождий також в чужину, але поневолї, а за кордон ідучи в чужину, чув ся вольним...

Сї дві короткі записки лїтописця нагадують нам самі перші початки вельможного тепер мілїтаризму, рекрутчину в Галичинї, в пять лїт по єї прилученю до Австриї. З того часу минуло більш сотнї лїт. Буковина вже кількадесять лїт (від 1825 р.) дає також рекрута, отже вояцка служба вже довгі лїта обовязує руских підданих Австро-Угорщини. У сих підданих виробив ся за той час свій погляд на рекрутчину і вояцку службу, погляд сей висказали они в піснях, а з пісень ми маємо нагоду добути вірні сьвідоцтва про прикмети нашого народу, як він дивив ся і дивить ся на сю громадску справу, якою єсть вояцка служба, і що про ню думає. У сих піснях містить ся частина історії нашого народу, а сю історию нарід сам собі зложив. З сеї історії подаємо маленький образок з житя новобранців, особливо давнїйших.

K. K. ZEITUNGS-STEMPEL

лених комітетами, одержали значнійше число голосів еще: судія Сосновский, о. Пюрко, др. Дорундяк, В. Нагірний, др. Яминьский, о. Зубрицкий і др. Трильовский (що правда, сей послідний над сподіване мало). Але дармо глядаємо між тими кандидатами бувших послів або хоть бувших кандидатів; се майже без виемки люди, що саме вперве виступили прилюдно яко діячі політичні. Тож саме др. Олесницкий і о. Давидяк, хоть держались добре. Тілько др. Король і проф. Романчук звістні з попередного сойму: про проф. Романчука згадали ми вже повисше; др. Король одержав ледви 59 голосів против 110. Проф. Антоневич, б. посол і теперішний кандидат в Турці, не одержав н і о д н о г о голоса, пп. Рожанковский, Кулачковский, Герасимович, Дудикевич, Марков, Добряньский, Дідицкий, Павликов і т. п., навіть не кандидували, хоч коли прийдесь їм виступити принагідно яко „репрезентанти русскаго народа“, то ні хвилї не вагають ся промавляти в імени ц і л о ї Руси. П. Мончаловский, хоч не був послом і належить до молодших, зібрав все таки 29 голосів; опроче вислали москвофіли при послідних виборах на поле боротьби майже виключно селян та відкликались — до радикальної проґрами. Взагалї з між інтеліґенциї осьмілили ся виступити і осягнути навіть деякі успіхи лише ті кандидати, що виявили значнійшу діяльність п о п о в і т а х, або ті, що сподіяли ся попертя екзекутиви.

Супротив сего сильного руху серед селяньства а розладу серед інтеліґенциї є у нас так для нововибраних послів, як і взагалї для всїх наших патріотів, п е р ш о ю з а д а ч е ю — з а н и м а т и с ь с и м с е л я н ь с к и м р у х о м, займитись так, щоб сю живучу силу з'орґанізувати, ужити з хісном і розвинути дальше. Поперед всего повинні сю задачу взяти на себе посли. Жива звязь з виборцями, спільне порозуміне й рішуча діяльність в справах, що обходять нарід, — ж и в а у ч а с т ь у всїх справах, що ведуть ся в соймі з одної, а і н ф о р м о в а н е про сї справи загалу з другої сторони, — рішуче започинане (ініциятиви) в таких наших справах, що ними ніякий иньший, чужий посол чи не схоче, чи не зможе заняти ся, — обговорюване сих справ в соймі і п о з а с о й м о м, — контроля устав краєвих, а в части й державних, почавши від б у д ж е т у, контроля — з становиска загально-краєвого (бо посли краєвого сойму до сего покликані), як і становиска народного — оттака діяльність, особливо коли піддержить єї праса, така діяльність оправдає надії покладані на послів і з б е р е о к о л о н и х згодом всю щиру й здорову н а ш у с у с п і л ь н і с т ь.

(Конець буде.)

Пращане Є. Е. ґр. Казим. Баденїого урядниками.

Дня 7. с. м. в полудне зібрало ся звиш 500 осіб переважно з урядничих кругів в ґальових мундурах на головнім двірци, щоби повитати президента міністрів ґр. Казимира Баденїого., приїздячого до Львова для зложеня уряду намістника і попращаня урядників. Між зібраними на перонї дожидала приїзду президента міністрів повна рада міста з президентом Мохнацким на чолї, дальше всї урядники намістництва під проводом віцепрезидента Лідля, судівництво репрезентоване пп. Тхуржницким, Дилевским, Бавхом, Бялоскурским і старшим прокуратором п. Воронецким. Дирекцию скарбу репрезентував п. президент Коритовский, радник двора п. Зубрицкий, референт салїнарний старший радник п. Вайдович і всї радники дирекциї скарбу. Також було богато старостів, що прибули з цїлого краю. Крім того явили ся функціонарі краєвої ради шкільної з віцепрезидентом п. Бобжиньским, богато професорів університету, кс. архиепископ Ісакович і кружок приватних осіб, а між ними брат президента ґр. Станїслав Баденї. На перонї був також директор зелїзницї п. Дейма.

О годинї 2-ій в полудне прибув поспішний поїзд з Відня а висїдаючого президента міністрів повитали зібрані трикратним окликом „Нехай живе!“ По короткім привитаню з присутними, ґр. К. Баденї в товаристві п. віцепрезидента Лідля до палати намістництва, де відтак о годинї пів до 4-ої пополудни відбуло ся торжество пращаня з урядниками.

Перші явили ся в великій сали палати урядники політичні, т. є. намістництва і шефи повітів. В їх імени промовив віцепрезидент Лідль, пращаючи бувшого настоятеля і дякуючи єму за тілько разів вказану зичливість для добра урядників.

Відтак радник Креховецкий відчитав адресу урядників політичних, висказуючу ґр. Баденїому честь і подяку, що не лише дбав о самих урядників, але й о їх родини та старає ся о їх добро. Президент міністрів приймивши ту величаву адресу, подякував зворушений, говорячи, що дуже прикро розстати ся єму з дотеперішними співробітниками і все задержить їх в прихильній памяти. Яко головні честноти для урядників представив президент міністрів чисту совість, витревалість і охочу, на карности оперту працю.

Дальше приймав ґр. Казим. Баденї членів краєвої ради шкільної під проводом п. віцепрезидента д-ра Бобжиньского, котрий також вручив президентови міністрів адресу і мав до него відповідну промову, дякуючи єму, що так ревно займав ся краєвим шкільництвом, що придбав розширене атрибуций краєвої ради шкільної і що причинив ся до розширеня матеріяльного положеня учительства. В своїй відповіди зазначив президент міністрів, що без сумніву теперішна краєва рада шкільна зуміє удержати ся на дотеперішнім становищи, котре придбало їй довіре цїлого краю.

З черги явили ся урядники краєвої дирекциї скарбу з п. віцепрезидентом Коритовским на чолї, вручаючи ґр. Баденїому також пращальну адресу. Відтак прибули з пращанєм

Не понимаючи добре цїли, для якої войско істнує, селяни не знають, хто се бере рекрутів у войско. Приписують се передовсїм цїсареви і тому звуть вояків цїсарскими дїтьми. Від цїсаря або й від цїсареви (цїсарівни) приходять карти написані, щоби хлопцї ішли до реґіменту. Дальше мають право покликувати до войска „пани“ або власти, звідки ті карти (Einberufungskarten) приходять. Як ті власти звуть ся, люд добре не знає. Тому находимо в піснях предивні назви, котрі мабуть мають означати „крайсамт“. Каже ся там: прийшла карта з самого крайсемту, від цїсаря того резподенту, із Самбора з самого презенту, книжечка он до падименту, впала біла карта з неба (!) з ясного декрета і т. п. Відтак часто згадують ся в піснях міста, де якісь близше неозначені „они“ пишуть чорне на біленькім, щоб рекрута взяти.

Давнїйше уважали селяни вояцку службу просто тяжкою неволею, бідою, незмірним лихом для „нещасних, бідних“ новобранців і для них самих, а навіть службою образливою для чоловіка. Надужитя панів дїдичів (доміній) і війтів при давних бранках дуже відчував нарід і протест свій зазначив у піснях. Батьки старали ся синів всїлякими способами увільнити від войска, а коли то не вдавало ся, то паробки утїкали самі перед бранкою, бо лиш тим способом могли увільнити ся від надужить властий, котрі у войско віддавали, кого захотїли. Своїх людий, котрі служили у панів і були їм потрібні, пани не так радо віддавали у войско. Тому часто подибуємо в піснях вискази паробків, що они не служили би в панів, коби не рекрути. А коли мимо вірної служби, пан таки віддав їх у войско, то они з горечю казали:

Ой підемо ми до Львова,
Зі Львова до Віднї,
Та коли ми в своїм селї
Панам непотрібні!

Всяка поголоска, що бранця беруть, полохала дуже паробків. Старі люди остерігали їх: „Стережіть ся, паробочки, либонь бранка буде“. Отже і крили ся паробки, де могли, по лїсах, по дебрах, в глубоких долинах і т. п. А що новобранців доконьче треба було, то їх мусїли ловити. Паробка каже ловити дїдич або війт, они „збивають ровту“ і висилають єї шукати новобранця. Перед тим, розуміє ся, раду радять, як би бранця зловити, а до ради приходить так, що

кличуть війта до двора;
іде сотник, іде війт
тай з громади чоловік.

А що від волї сеї ради залежало, кого у войско віддати, то і позбували ся з села лише таких паробків, від котрих мали би як найменьше клопоту з тої причини.

В том містечку Калушу
Сидять пани рядами.
Стали раду радити,
Як би бранця зловити.
„Не берім того богача,
Буде панам докучав;
Возьмім того сироту,
Позбудем ся клопоту.
Анї батька, нї мати,
Нема кому плакати;
Анї брата, нї сестри,
Нема кому провести.

Отже ловлять „ровти“ новобранця, як дикого звіра. Вдовин-сина зловили о півночи в глубокій долинї; Гуцул пішов в полонину сїно косити, аж ту прийшли „добрі“ люди єго в катуни (вояки) імити.

Один каже: побратиме,
Другий каже: куме,
Третий менї мотузище
Попід плечі суне.
А я собі, бідний, гадав,
Ож сїно докошу;
Дали менї карабін,
Най я тото ношу.
Карабіне, карабіне!
Бодай твою душу!
Цїлий рік єм утїкав,
Носити тя мушу!

І так не вдало ся Гуцулови утечи. А ось иньшому паробкови дає сестра знати, що будуть до рекрутів брати. А брат-легкодух на се не зважав, помалу обував ся, отворив собі кватиру, дивить ся — аж ту вже обступили хатину.

А я з хати до комори,
А з комори до стодоли,
Підхопивем житний сніп,
Сховавем ся на сам спід.
Ой приходить сам пан війт,
Узяв з мене житний сніп:
„Вставай відти, коханку,
Потребують до замку.
Атамани, беріте,
Назад руки вяжіте!“
Атамани пірвали,
Назад руки звязали.
Ведуть мене без село,
Співаю си весело.

Хотїв, бачите, піддурити війта тай перед брамою замку просить єго, щоби позволив єму піти з отцем-матірю попращати ся, але війт,

сенат академичний університету і політехники, краєва рада здоровля, урядники почти і телеґрафу, як також урядники иньших урядів, а дальше директори середних шкіл, котрих іменем, вручаючи президентови міністрів адресу, промовив п. Керекярто.

Ґр. К. Бадені, відповідаючи і дякуючи професорам шкіл середних за той доказ памяти і симпатиї, поручав їм і на дальше руководити ся з одної сторони прихильностию для молодіжи, а з другої карностию супротив краєвої ради шкільної.

Вкінци прибули ще з пращанєм директори і учителї семинарий і народних шкіл.

Торжество пращаня скінчило ся аж около 6-ої години вечером, а годину пізнійше відбув ся перед палатою намістництва похід з смолоскипами і серенада всїх получених львівских музик.

О годнї 8-ій вечером стали збирати ся в сали міского казина політичні урядники на бенкет, устроєний для них уступаючим п. намістником. Коли ґр. Бадені війшов о годинї 8. 45 мін. на салю, повитано єго грімким окликом, почім засїло до столів около 240 участників того прощального пира. По наповненю чарок шампаном, встав віцепрезидент п. Лїдль і в гарній мові виголосив тоаст в честь Є. Вел. Цїсаря.

Другий з черги промавляв віцепрезидент краєвої ради шкільної др. Бобжиньский. Тоаст єго довший і красно висказаний обіймав подяку для президента міністрів за єго запопадливу працю для добра краю і розвитку держави. В своїй промові зазначив др. Бобжинский також і то, що уступаючий п. намістник, хоч держав ся строго форм урядничих, то однако при тім не забував нїколи вщіпляти в урядників понятя, що кожду справу треба оцїнювати не лише зі становища закона, але зі становища горожаньского і публичної користи. Тоаст закінчив бесїдник окликом на честь ґр. Казим. Бадені'ого, котрий присутні повторили з одушевленєм. У відповіди на ту промову висказав президент міністрів вдячність, що дано єму нагоду попращати ся ще раз з дотеперішними єго співробітниками З тої нагоди користає, щоби сягнути оком в минувшість і будучність. Минувшість представляє ся єму добре, бачить товаришів своєї працї, як виповняють совістно, охотно, ревно і витревало свої обовязки, а також як взаїмно підпирають ся — і з того набирає відваги на будучність. Коли будучність буде така сама як минувшість, єсли буде ревне і совістне виповнюванє обовязків і взаїмне підпиранє, то без сумнїву і трудности, які можуть зайти, удасть ся успішно і легко усунути. В такім поступованю добачує він заразом розвязане питанє, о котрім в послїдних часах богато говорено, питанє прав і обовязків урядників і в тій гадцї підносить тоаст на честь совістного розуміня обовязків та на здорових принципах опертих прав урядників.

По окликах, котрими приймили зібрані той тоаст — додав ґр. Бадені: Ще одно маю сказати. Як вже панам звістно, моїм наслїдником іменований кн. Санґушко. Одна часть панів мала вже нагоду пізнати єго, иньша ще нї. Першим не потрібно о нїм говорити — другим можу заручити, що буде він іти в напрямі, в котрім я ішов. Рівночасно висказую певність, що ви панове будете і під єго управою рівно совістно і ревно працювати і що цїла праця піде дальше на користь і для добра краю. Отже в тій надії підношу тоаст: Нехай живе кн. Санґушко!

Відтак перейшов президент міністрів до примежної малої салї і розмавляв по черзї майже зі всїми участниками пира. За годину від'їхав до палати намістництва, пращаний окликами.

Дня 8. с. м. перед полуднем явили ся з пращанєм у президента міністрів депутациї міст, корпораций і институций, а в полудне депутациї шляхти, почім Є. Ексц. від'їхав о пів до 3-ої години курієрским поїздом до Відня.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 9. жовтня 1895. р.

Час відновити передплату! З днем 1. (13.) жовтня починає ся четвертий квартал, а декотрі передплатники залягають ще з передплатою за минувший квартал. Просимо наших впв. передплатників о відновленє передплати і вирівнанє залеглостий. — *Адміністрация „Буковини“.*

Архикнязь Петро Фердинанд вертає до Чернівцїв з відпустки дня 16. с. м.

Новий намістник Галичини, князь Евстахій Санґушко, родив ся 1842 р. в Тарнові. Рід Санґушків — литовско-руский. По мужескій лїнії Санґушки походять від великого князя литовского, Ґедимина, що помер 1341 р. Тому що литовскі князї поріднились з Рюриковичами, то Санґушки належать також до роду Рюриковичів. Мати теперішного намістника княгиня Ізабеля, походила з родини Любомирских. Рід Санґушків був православний. Титул князїв признали в Польщі Санґушкам аж по їх переходї на латиньство, а в Австриї 1785 року. Князь Евстахій Санґушко, послїдний потомок свого роду, оженив ся торік з ґрафинею Замойскою.

Зі Станїславова пишуть нам: Дня 5. жовтня тутешна читальня зелїзників урядила аматорске представленє в салї Седельмаєра, з котрого половину чистого доходу призначено в користь будови руско-народного театру у Львові. Представлено „Верховинцїв“ в рускім язицї. Зваживши, що штука ся як на аматорів зовсїм вдоволяла публику, належить ся признанє п. Мецикови, презесови читальнї, і єго видїлови, що частину доходу призначили на будову руского театру.

В катедральній парохії в Станїславові прибули ще з переселенцем дві нові школи; одна в Княгининї-Гірцї, а друга Княгининї-селї. Обі школи значно віддалені, три чверти години ходу, від мешканя парохіяльного духовеньства, котрого сили не вистарчають, аби вдоволити потребі науки релїґії так в тих школах, як і в школї промисловій і доповняючій в Станїславові. Вправдї віднесено ся до властий з просьбою о утворенє четвертого сотрудництва, але рішенє і доси ще не прийшло. Школа в Княгининї-Гірцї вже вимурована, а в Княгининї-селї тїснить ся три кляси в двох комнатах нанятого дому. Під школу закуплено вже там ґрунт за 4000 зр. і почнуть єї будовати з весною.

Добродушне спростованє одержали ми від о. Луческула з Драчинцїв. Заким єго впв. читателї „Буковини“ перечитають, просимо пригадати собі нашу дотичну новинку з 5. жовтня, а відтак добре памятати, що урядова конскрипция не найшла в Драчинцях а н ї о д н о г о Волоха. А тепер подаємо „спростованє“ о. Луческула, котре не простує нїчого, але за то показує предивну льоґіку і нечисту совість тих, що „ощасливлюють“ чисто руских селян волоскою мовою. Спростованє се звучить дословно так (о. Луческул пише фонетикою і по руски): „Пишуть в ґазетї „Буковинї“ від 5. жовтня т. року, що вібухнула пошесть ромунїзаторска в сторожинецкім повітї, так і в селї Драчинцях; і що особливо бакцільом ромунїзаторским є парох Луческул. Жалко і смутно, що великий і славний учений доктор Пастер так дороге єго для человічества житє скінчив, бо як би ласка божа єму була житє продовжила, може міг би був лїк найти против бакцілїв клевретів (!). Що Луческул огнїздив ся в громадскім видїлї, аби дивно було? А де мав право угнїздити ся, в Самборі? Він не прийшов анї з Болехвва, анї з Борщова анї з Калашківцїв. Дивно то є, що запроваджує ся ромуньский язик при рускім викладовім в школї драчинскій? Тих дивувати може, що не знають (?) найбільшу часть жителїв драчинских; але то можно переконати ся з спису імен селянів драчинских, що переконає їх о правдї. (Прізвища не рішають о народности. Ми маємо Русинів, що звуть ся Бавман, Шнайдер, Кенїґ, а они не Нїмцї. *Ред.)* Ви вімагали (?) від мене, аби я перед сьвітом брехав, що громада драчинска є чисто руска. Я не перечу нїкому, най буде кождий як хоче, най належе і до Китайцїв. Але єдина брехня брехнїв є, одна підлість неописана і злість незміркована (!), що писали, що Луческул казав: „Щоби доказати знов, як тоті унїятскі Українцї безпідставно напастують нас православних автохтонів...“ Знаєте ви, в котрім союзї стоїть Луческул з унїятами; а може він лїче більше кревних і приятелїв, як той, що о нїм писав? Міг би котрий, що Луческула знає, а при тім совістний, доказати, що сї слова з єго уст походять — безпешне нє. Що тичи ся Українцїв, він над тим не гадає, бо і розуміти не може о тім, що єго

не в тїмя битий, не пустив, а приставив до нього чотирох людий варти. Не все то війт і рад був ловити бранця, але єму „кажуть“. Тому до зловленого паробка каже він:

Ходи, сину, небоже!
Чей тя вернуть, дай Боже!

Та вже коли єго зловили, то не було надії на поворот.

Як зловили, так зловили,
Посадили на візочок,
Сидить рекрут, як паночок.
Фірман коня підганяє,
На рекрута позирає,
Би рекрута не згубити
І з дороги не зблудити.
Привезли го до циркулу,
Обстригли му всю голову
І кучері ізпустили,
Єго сльози обіллєли.

І повезли єго в чужину, „за триста миль і чотири“, де анї жадної порадочки, анї вітця анї матки, анї брата, нї сестри. Та ще коли-б тілько лиха, що зловлять паробка, а то звяжуть єму руки і ноги.

В понедїлок рано леґіня злапали,
Назад єму білі ручки ремінцем звязали.
Вели єго, вели в місто улицев,
Звязали му назад руки крутим сирівцем.

І він уже дївчинї каже з розпукою, що не мати змиє єму головоньку, а

Змиють ми головоньку дощі маєвії
Тай розчешуть кучерики ворони чорнії.
А дївчина в плач!

Нїгда сом не відзел так дзївчатко плакац,
Як тото плакало, кедз ме ішли лапац —

сказано в одній угорско-рускій піснї. Потїшає паробок єї, як може, що верне, як лише муштри навчить ся, а ту сам аж землї під собою не чує. Рад би тих, що єго зловили, не надумуючись, житя позбавити. Він їм сего не забуде. Не тепер, то в четвер! Відгрожує ся він війтови, а в єго голосї чути і жаль і досаду і гнїв.

Віддав-єс нє, пане війте,
віддав-єс нє, віддав!
Буду я ти, пане війте,
памєтав, памєтав!

Ой дай, Боже, вернути ся,
тай на місци стати,
буду я ти, пане війте,
тоє памятати...

Чи я тобі, пане війте,
переорав межу,
же на мене накладаєш
цїсарску одежу?

Чи я тобі переорав,
чим ти перекосив,
же-с на мене, пане війте,
посторонки носив?

Не знаєш ти, пане війте,
та де їх подїти?
Занеси си до домоньку,
повішай си дїти....

(Дальше буде).

не обходе. — Неправда є, що комісар Маковей то внесене чим скорше до протоколу взяв, але він заждав і сказав запитати, кто мнінія того (sic!) Согласно всї віказали свої желаня. І що надучитель Ґеорґій Рогатинович не вiступив против того, то міг він вiступити против всїх і їх справедливого желаня?

Моє желане би було наслїдовати прикладу шведскої королевни Христини Авґусти, доньки Ґустава Адольфа (рождена 1626, а управляла від 1644-го року) „Сьвіт“ казала вона „состоїть з двох нацвїв: з честних людей і злих. Тих перших люблю я, а тих других ненавиджу.“ — На остатку прошу Вас, лишіть мене в супокоюю, бо короткий час маю, ак хочете; бо ледви засную я ще одну Ромунїю, а ви одну нову Україну. Тулїм ся як можем і не огорчім собі жите! Драчинцї дня 7. жовтня 1895. *М. Луческул.*

(Правда, яка гарна оборона непотрібного в рускій громадї заведеня науки волоскої мови? Отче Луческул! така оборона справдї огірчає жите! Русини вже тулять ся, як можуть, та проте гірко їм, дуже гірко тратити громаду за громадою в користь Волохів. Мусимо за то і другим огірчувати жите.

Зелїзниця зі Львова до Янова буде віддана до ужитку людий вже мабуть з кінцем сего місяця.

Великі огнї в Галичинї. В Грабовій, каменецкого повіту, вибух дня 1. с. м. в стайнї селянина Михайла Романишина огонь, котрий, обгорнувши сусїдні забудованя, знищив 23 загород селяньских. Загальна шкода виносить 16.578 зр., з чого лише 3700 зр. було обезпечених, бо тілько девятьох господарів було обезпечених. — Дня 3. с. м. в селї Глїбовичах великих знищив огонь, що вибух задля неосторожности дїтий, цїлковито 120 будинків (з деяких хат люди ледве з житем утїкли). Шкода виносить 35.000 зр., а була обезпечена лише на 2560 зр. Огонь при сильнім вітрі запалював хати цїлими рядами і коли-б не ратунок огневих сторожий з Бібрки, Старого-села, зелїзничої служби і служби місцевого фільварку, було би цїле село вигоріло до крихти. Погорілцї утратили не лише всьо збіже і бараболї, але й кільканайцять штук худоби, так що при наближаючій ся зимі не мають нї даху над головою, нї в уста що взяти. — В Дахнові, чесанівского повіту, погоріло дня 25. вересня о год. 3-ій по полудни 24 селяньских загород разом з цїлим припасом збіжа. Шкоди понад 35.000 зр. Причиною огню був семилїтний жидок, син Янкля Вайденблїта, котрий бавив ся в соломі сусїда сїрничками. На другий день припадав в Дахнові празник, тож не весело приходилось Дахнівцям его проводити.

Податок на шнурівки. На засїданю парискої „Academie de médicine“ відчитано проект Кляверіого, щоби з причин гіґієнїчних оподатковати шнурівки так, як горівку або тютюн. Ношене шнурівок здоровлю шкодливійше як горівка або тютюн, бо стискає жолудок і утробу, а то здержує нормальний розвиток фізичний у всїх женщин. Всї учені застановляли ся серіозно над впровадженем тої для людского розвою дуже користної новости, т. є. податку на шнурівки.

Телеґрами.

Відень, 9. жовтня. При отвореню ради державної дня 22-го с. м. виголосить ґр. Баденї свою проґраму, а др. Билиньский фінансове expose.

Софія, 9. жовтня. Княгиня Климентина мала з собою привезти рішене фамілїйної ради, котра заявила ся рішучо против переступу кн. Бориса на православіє.

Софія, 9. жовтня. Царгородский патріярх читав в Кумкапу заупокійне богослуженє по упавших в розрухах Вірменах, помимо стараня Порти, его від того відклонити. — Високопоставленого офіцира вислано для сконтрольованя торпедів, що сховані в вузинах морских.

КНИГАРНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, улиця Академична ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

	зр. кр.
Юрій Федькович. Повісти і оповіданя	— 20
Михайло Старицкий. В темряві, драма	— 20
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр., ч. II. 50 кр., ч. III	— 80
— Книга казок, поезиї часть II.	— 60
— Під хмарним небом, поезиї ч. I.	1 —
Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4·50 зр., з пересилкою	5 —
— Кобзар для дїтий	— 20
Іван Франко. Жіноча неволя в руских піснях народних	— 35
— Без працї, оповідане	— 20
— Лис Микита Ґетого	— 50
— Украдене щастє, драма	— 30
Уманець і Спілка. Словар российско-український ч. 1. і II. по	2 50
І. Баштовий. Українство на лїтерат. позвах з Московщиною	— 50
Мих. Коцюбиньский. „Хо“, оповідане	— 10
Левенко. Пани і люди, повість	-- 80
— Салдатский розрух	— 10
Герінґ-Герасимович. Що то є господарність	— 20
Осип Маковей. Поезиї	— 20
— „Оферма“ — новеля	-- 10
К. Т. Подоленко. За громаду, хроніка	— 20
Ом. Партицкий. Провідні ідеї в письмах Тар. Шевченка	— 35
Вас. Ріленко. „Іфіґенія в Тавриці“, драма	— 30
Записки Товариства імени Шевченка ч. I., II., III., IV., V, і VI. по	1 20
Ю. Кенан. Сибір ч. I. II.	1 20
Кирило Студиньский. Лїрники, студия	— 20
— Пересторога	1 —
Василь Щурат. Пісьня про Роляндa	— 50
Леся Українка і Макс. Ставиньский. Книга пісень Г. Гейне	— 80
— На крилах пісень, збірник поезий	— 60
Павло Граб. Збірник поезий ч. I.	— 20
— З чужого поля, переклади ч. I.	— 20
Др. Огоновский: История рускої лїтератури II. 3 зр., III. ч. 1 і 2 — 4 зр., IV. 1 зр., а том I	3 —
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1 50
Кулїш. Шекспірові твори перекл. ч. 1.	1 —
— Чорна Рада, повість	— 80
Іван Нечуй. Повістки і оповіданя	— 30
— Сьвітогляд українського народа	-- 30
— Кайдашева сїмя, повість	— 50
— Навіжена, повість	— 20
— Над чорним морем, повість	— 90
— Хмари, повість	1 50
— Причепа, повість	1 50
— Микола Джеря, повість	— 80
— Поміж ворогами	— 50
— Попались	— 10

ВИЙШОВ

МОЛИТВЕННИК

виданий „Просьвітою“

в народнїй мові, великий, обіймаючий 640 сторін друку, найновійший зі всїх таких Молитвенників.

Молитвенник сей містить в собі: I.) Молитви щоденні ранні і вечірні. II.) З Богослуженя церковного, іменно: а) з Вечерні, б) з Повечерницї малої, в) з Повечерницї великої, г) з Утренї, д) Лїтурґія сьв. Іоана Золотоустого, е) Молитви з часї сьв. Лїтурґії. III.) Тайни покаяня і пресьв. Евхаристиї. IV.) Молитви для різного віку, стану і в різних потребах. V.) Молитви в часї великого посту. VI.) Молитви на празники а) Господскі, б) Богородичні, в) Сьвятих. VII.) Молитви сполучені з відпустами, VIII.) Акафист до а) Ісуса Христа, б) Пресьв. Богородицї в) сьв. Отця Николая. IX.) Молебен до пресьв. Богородицї. X.) Тропарі, кондаки, богородичні і прокимени а) недїльні, б) щоденні, в) на празники Господскі, Богородичні і Сьвятих, г) на деякі потреби. XI.) Коляди і иньші пісні церковні. XII.) Місяцослов цїлого року.

Сей молитвенник дістати можна **в канцеляриї товариства „Просьвіта“ і в книгарні Ставропиґійскій і перепл. заведеню Мих. Спожарского** по таких цїнах:

1) Молитвенник брошурований	— зр.	70 кр.
2) оправлений на-пів в полотно з одвітними відтисками	— „	90 „
3) оправлений цїло в полотно з золоченями і відтисками	1 „	10 „
4) оправлений як під 3) з додатком золочених берегів	1 „	30 „
5) оправлений на-пів в шкіру з золоченями і відтисками	1 „	10 „
6) оправлений цїло в шкіру з золоченями і відтисками	1 „	60 „
7) оправлений як під 6) з додатком золотих берегів	1 „	80 „

Замовляючі поодиноко Молитвенники зволять присилати на оплату почти 20 кр.

Альбум заслужених Русинів.

Цїна 70 кр.

14-15-лїтний хлопець з відповідною наукою, знайде в друкарни *Германна Чоппа в Черніецях,* занятє за цїлковите удержанє.

В Дрібній бібліотецї, видаваній у Львові Костем Паньковским, вийшли доси сї книжочки (разом чисел 13):

Бійки Евґена Гребінки (10 кр.)

Малярі, оповідане Всеволода Гаршина (10 кр.)

Пролїсок, поезиї Павла Граба (20 кр.)

З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)

Що то є господарність — Герінґа (переклад В. Герасимовича) 20 кр.

Поезиї Осипа Маковея (20 кр.)

Оферма, оповідане его-ж (10 кр.)

Твори Івана Сурика, переклад з российского)10 кр.)

Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)

Писаня Василя Кулика (10 кр.)

Чернеча республика на Афонї — Василя Щурата (10 кр.)

Нарід в неволї (то що було друковане і в *Недїлї*) — 10 кр.

Микола Палкин Льва Толстого, оповідане 10 кр.)

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL